

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԱԶՆՆԻՉ ԲԱՂԱԲԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄ

0026, ՀՀ, ք. Երևան, Գ. Նժդեհի 23, հեռ. (+ 37410) 448-408-333, ֆաքս (+ 37410) 441-790

ԴԴ-7- 16880

<ՅԾ>> հունիսի 2015թ.

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության

/ՀՀ, ք. Երևան, Հանրապետության հրապարակ, Կառավարական տուն 3/

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 221.2 հոդվածի հիմքով Ձեզ է շուղարկվում ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 30.06.2015 թվականի թիվ ԵԿԴ/0003/02/14 որոշման օրինակը:

Առդիր՝ որոշման օրինակը բաղկացած << Բ >> թերթից:

Դատավորի օգնական՝

« ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
Լ. ՆՈՒԿԱՆՅԱՆ
Մասն. № 15849-Ն
- 30 06 2015

հարաբերություններ են առաջացել «Տավրիդա» ՄՊ ընկերության և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության միջև, և որպես պատվիրատու հանդես է եկել ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը, այլ ոչ թե Քոլեջի տնօրինությունը կամ Եվրոմիայայան մոնիթորինգի խումբը»:

Գտնում է, որ Դատարանի նման պատճառաբանությունն էլ անհիմն է: Գտնում է նաև, որ Դատարանը նման եզրահանգման է հանգել՝ սույն քաղաքացիական գործով դատաքննության ընթացքում ներկայացված բոլոր փաստական հանգամանքները ոչ պատշաճ գնահատման արդյունքում:

Այսպիսով, Քոլեջի հիմնանորոգման աշխատանքները ֆինանսավորվել են Եվրոմիայայան մոնիթորինգի կողմից, որպիսի փաստաթուղթերը դատաքննության ընթացքում չի վիճարկվել դատավարության մասնակիցների կողմից:

Հայցվորը, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Քոլեջի հիմնանորոգման աշխատանքները ֆինանսավորվել են Եվրոմիայայան մոնիթորինգի կողմից, ինչպես նաև այն, որ Քոլեջի հիմնանորոգման լրացուցիչ աշխատանքները համարվել են վերջինիս կողմից սրամադրած դրամական միջոցներն արդեն իսկ այդ նպատակով փոխանցված են եղել ՀՀ պետական բյուջե, արանց որևէ կասկածի և մտավախության կատարել է լրացուցիչ շինարարական աշխատանքները:

Բացի այդ, Ընկերության կողմից, կատարված լրացուցիչ աշխատանքները բավականին մեծածավալ են: Ինչպես նաև, որ պատասխանողն այդ աշխատանքների ինչպես կատարման, այնպես էլ դրանց ծավալների ու կատարողի մասին տեղեկացված չլինել, առավել ևս, երբ Եվրոմիայայան մոնիթորինգի կողմից արդեն իսկ ստացել էր այդ աշխատանքների համար համապատասխան դրամական միջոցները:

Բացի այդ, պատասխանողն արձանագրել է կատարված աշխատանքների մի մասը, այսինքն ամեն դեպքում, ընդունել է, որ այդպիսիք կատարվել են Ընկերության կողմից և ստորագրելով արձանագրությունները համաձայնվել է կատարված աշխատանքների հետ ընդունելով այդպիսիք: Հետևաբար, այդ արձանագրությունները տվյալ դեպքում հանդիսանում են կողմերի միջև համաձայնություն հայցվորի կողմից փաստացի կատարված աշխատանքներն ընդունելու վերաբերյալ:

Եթե, Դատարանը համակցության մեջ գնահատեր գործի փաստական հանգամանքները, դրանք համադրելով բողոքում նշված գրավոր ապացույցների հետ և այդպիսիք հետազոտեր բազմակողմանի, լրիվ և օբեկտիվ, ապա չէր հանգի նման եզրահանգման:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 54-րդ հոդվածի 1-ին մասի վկայակոչմամբ բողոքաբերը նշել է, որ տվյալ դեպքում, սույն քաղաքացիական գործի նյութերում առկա են գործի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող հետևյալ ապացույցները՝

1. Եվրոմիայայան մոնիթորինգի խմբի 05.09.2011 թվականի եզրակացությունը,
2. 01.02.2012 թվականի և 31.01.2013 թվականի արձանագրությունները,
3. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության աշխատակազմի ղեկավարի «Տավրիդա» ՄՊԸ-ին ուղղված 20.02.2012 թվականի թիվ 04/12.2/1642-12 գրությունները, որոնք Դատարանի կողմից չեն արժանացել պատշաճ գնահատականի, քանի որ Դատարանը վճռով չի անդրադարձել այդ ապացույցների գնահատմանը:

Դատարանը չի անդադարձել, չի գնահատել և որևէ եզրահանգում չի արել գործում առկա հայցվորի կողմից ներկայացված ապացույցների վերաբերյալ, ինչպես նաև այդպիսիք անթույլատրելի կամ ոչ վերաբերելի համարելու մասով:

Տվյալ դեպքում ստացվում է, որ հայցվորը պատշաճ կատարել է ինչպես Պայմանագրով, այնպես էլ փոխադարձ համաձայնությամբ ստանձնած լրացուցիչ բոլոր պարտավորությունները, սակայն պատասխանող կողմը մի կողմից ընդունելով այն հանգամանքը, որ Ընկերության կողմից Քոլեջում փաստացի կատարվել են լրացուցիչ շինարարական աշխատանքներ, այնուամենայնիվ, մյուս կողմից հրաժարվում է վճարել դրանց դիմաց: Կողմերը դատաքննության ընթացքում ընդհանրապես չեն վիճարկել Թալինի արհեստագործական ուսումնարանում կատարված լրացուցիչ շինարարական աշխատանքների կատարված լինելու հանգամանքը: Իսկ համաձայն «Սեյմանվտանգություն» ՍՊԸ-ի կողմից կազմած թվով 2 նախահաշիվների, «Տավրիդա» ՍՊԸ-ի կողմից իրականացված լրացուցիչ աշխատանքների գինը կազմել է 43.827.940 ՀՀ դրամ գումար, որը ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը փաստացի հրաժարվում է վճարել:

«Սեյմանվտանգություն» ՍՊԸ-ի կողմից կազմած թվով 2 նախահաշիվներով նշված աշխատանքների արժեքի հաշվարկը կատարվել է Պայմանագրի անբաժանելի մաս կազմող ծավալաթերթ-նախահաշիվով սահմանված գներով:

Ընկերության կողմից Քոլեջում փաստացի կատարված աշխատանքները 43.827.940 ՀՀ դրամ գումարի լրացուցիչ շինարարական աշխատանքներ, սակայն համաձայն Պայմանագրի հրաժարվում է վճարել դրանց դիմաց՝ հայցվորին պարտք մնալով այդ գումարը:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ հոդվածի վկայակոչմամբ նշել է, որ տվյալ դեպքում առկա է Ընկերության կողմից «Արագածոտնի տարածաշրջանի պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի լրացուցիչ շինարարական աշխատանքների պատշաճ կատարում, իսկ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության կողմից՝ վճարում առկա չէ դրա դիմաց, ինչպիսի պարտավորության կատարումից վերջինս մինչ օրս խուսափում է, այն էլ ամենակարևորը այն դեպքում, երբ պատասխանողը Քոլեջի հիմնանորոգման լրացուցիչ աշխատանքների կատարման գումարն ամբողջությամբ ստացել է Եվրոմիության մոնիթորինգի կողմից, սակայն անհասկանալի տրամաբանությամբ հետագայում ծախսելով այլ նպատակների համար:

Խնդրել է ամբողջությամբ բեկանել Դատարանի 07.11.2014 թվականի վճիռը, փոփոխել կայացնել նոր դատական ակտ, այն է՝ բավարարել Ընկերության հայցն ամբողջությամբ կամ գործն ուղարկել ստորադաս աստյան՝ նոր քննության համար:

2.1 Վերաքննիչ բողոքի պատասխանի հիմքերն և հիմնավորումները:

Վերաքննիչ բողոքի պատասխանով երրորդ անձ ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը (քաղաքացիական և վարչական գործերով պետական շահերի պաշտպանության բաժնի իրավաբան Անի Միքայելյան) հայտնել է հետևյալը.

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 761-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 766-րդ հոդվածի, 707-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի, 744-րդ հոդվածի 1-ին մասի, «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և Պայմանագրի վկայակոչմամբ բողոքի պատասխան ներկայացրած

անձը նշել է, որ 27.07.2011 թվականին կազմվել և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության աշխատակազմի ղեկավար Ս.Ղազարյանի կողմից հաստատվել է ավարտված շինարարական օբյեկտը շահագործման ընդունող ակտը, որով սահմանվել է, որ «Թալինի արհեստագործական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ը պատրաստ է շահագործման:

Փաստորեն, կարելի է արձանագրել, որ հայցվորը տվյալ դեպքում կատարել է կապալի պայմանագրով նախատեսված շինարարական աշխատանքները, իսկ պատասխանողն ընդունել է աշխատանքը՝ վճարելով դրա դիմաց:

Լրացուցիչ աշխատանք կատարելու անհրաժեշտությունը պայմանագրով նախատեսված աշխատանքի համար անհրաժեշտ մտավոր գինը, կապալառուն պարտավոր էր այդ մասին ժամանակին զգուշացնել պատվիրատուին:

Տվյալ դեպքում, գործում առկա չէ որևէ ապացույց այն մասին, որ հայցվորը ծանուցել է պատվիրատուին Պայմանագրի գնի ավելացման մասին:

Երկրորդ՝ կապալառուն, որը պատվիրատուին ժամանակին նախազգուշացրել պայմանագրում նշված գինն ավելացնելու անհրաժեշտության մասին, պարտավոր է կատարել պայմանագիրը պահպանելով պայմանագրով որոշված գնով վարձատրություն ստանալու իրավունքը:

Երրորդ՝ բոլոր այն դեպքերում, երբ կապալի պայմանագրով սահմանված է կայուն գին, այն չի կարող ավելացվել կամ պակասեցվել: Ավելին՝ կապալառուն իրավունք չունի պահանջել ավելացնելու, իսկ պատվիրատուն նվազեցնելու կայուն գինը նաև այն դեպքում, երբ կապալի պայմանագիրը կնքելու պահին բացառվում էր կատարվող աշխատանքների կամ դրանց համար անհրաժեշտ ծախսերի լրիվ ծավալը նախատեսելու հնարավորությունը, եթե այլ բան նախատեսված չէ պայմանագրով:

Փաստորեն, հիշյալ կանոնից բացառություն կարող է սահմանվել կապալի պայմանագրով, իսկ տվյալ դեպքում Պայմանագրի 5.2 կետի համաձայն՝ աշխատանքի գինը կայուն է, և Կապալառուն իրավունք չունի պահանջել ավելացնելու, իսկ Պատվիրատուն նվազեցնելու այդ գինը:

Հետևաբար, կարելի է փաստել, որ հայցվորն իրավունք չունի ավելացնելու պայմանագրի գինը և պահանջվող 43.827.940 ՀՀ դրամ հատուցման ենթակա չէ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 741-րդ հոդվածի վկայակոչմամբ նշել է, որ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Պատվիրատուն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով սահմանված ժամկետներում չի ծանուցվել լրացուցիչ աշխատանքների կատարման մասին, ուստի հայցվորն իրավունք չունի կատարված աշխատանքների համար հատուցում պահանջել:

Լրացուցիչ աշխատանքների կատարման մասին Պատվիրատուին չծանուցած կապալառուն պատվիրատուից իր կատարած լրացուցիչ աշխատանքների վարձատրության և դրանցից բխող վնասների հատուցման իրավունք ունի միայն այն դեպքում, եթե ապացուցում է, որ անհապաղ գործողությունների անհրաժեշտությունը բխել է պատվիրատուի շահերից, մասնավորապես, պայմանավորված է եղել այն պարագայով, որ աշխատանքը դադարեցնելը կարող էր հանգեցնել շինարարական օբյեկտի վնասման կամ փլուզման: Տվյալ դեպքում հայցվորը չի ապացուցել նաև նման հանգամանքի առկայության մասին: Ավելին, Հայցվորը հայցադիմումում նշել է, որ շինվերանորոգման աշխատանքները կատարելուց հետո քուլեջի տնօրեն Գ.Ավետիսյանի և Եվրոմիության մոնիտորինգի խմբի պահանջով կատարվել են

լրացուցիչ շինարարական աշխատանքներ, առանց որի ըստ վերջիններիս կխաթարվեն ուսումնադաստիարակչական աշխատանքները:

Նախարարությունը գտնում է, որ ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների խաթարումը չի կարող դիտվել որպես շինարարական օբյեկտի վնասման կամ փլուզման հանգեցնող հանագամանք:

Հայցվորը վերաքննիչ բողոքում նշել է, որ որ լրացուցիչ աշխատանքները իրականացվել են 2011 թվականի օգոստոս ամսվա ընթացքում և ավարտվել սեպտեմբեր ամսին, որից հետո միայն «Տավրիդա» ՍՊԸ-ն 19.09.2011 թվականին դիմել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարին խնդրելով տալ հանձնարարական՝ հավելյալ կատարած աշխատանքների ուսումնասիրման և դրա դիմաց վճարում կատարելու համար:

Փաստորեն, Հայցվորը Պատասխանողին տեղյակ է պահել լրացուցիչ աշխատանքների կատարման մասին միայն այն ժամանակ, երբ այդ աշխատանքներն արդեն իսկ կատարված են եղել:

Հայցվորը վերաքննիչ բողոքում նշել է, որ 2011 թվականի օգոստոս ամսին ֆինանսավորվել են Եվրոմիության մոնիթորինգի ֆունդինգի միջոցով կատարված աշխատանքները, քանի որ Եվրոմիության մոնիթորինգը չէր կարող հասնել նրանք, որոնք կատարելու լրացուցիչ աշխատանքներ, քանի որ լրացուցիչ աշխատանքների կատարման համաձայնություն կարող էր տալ միայն պատվիրատուն, իսկ պատվիրատուի (Հայցվորը՝ պատասխանողի) կողմից նման ցուցում չի եղել, ավելին՝ պատասխանողը չի իմացել անգամ նման աշխատանքների կատարման մասին:

Հայցվորը չի ներկայացրել որևէ ապացույց ի հիմնավորումն այն հանգամանքի, որ պատասխանողն իրոք տեղյակ է եղել կատարվող լրացուցիչ շինարարական աշխատանքների մասին, կամ որ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության համապատասխան աշխատակիցները պարբերաբար այցելել են քոլեջ՝ հետևելով կատարվող լրացուցիչ աշխատանքների ընթացքին:

Բացի այդ, պատասխանող կողմը չի վիճարկում, որ իսկապես կատարվել են լրացուցիչ աշխատանքներ, սակայն հրաժարվում է վճարել դրանց դիմաց, քանի որ այդ աշխատանքների կատարումը իր հետ համաձայնեցված չի եղել և ՀՀ օրենսդրությամբ պատասխանողն այդպիսի աշխատանքների դիմաց վճարում կատարելու պարտավորություն չունի:

Հիմք ընդունելով վերոգրյալը խնդրել է ամբողջությամբ մերժել վերաքննիչ բողոքը՝ Դատարանի 07.11.2014 թվականի վճիռը թողնելով օրինական ուժի մեջ:

Վերաքննիչ բողոքի պատասխանով պատասխանող ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը հայտնել է հետևյալը.

Դատարանի վճիռը օրինական, հիմնավորված և պատճառաբանված է, իսկ ներկայացված վերաքննիչ բողոքը անհիմն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Կապալառուն պարտավոր էր շինարարության ընթացքում հայտնաբերված և նախագծային փաստաթղթերում հաշվի չառնված աշխատանքները՝ ինչպես նաև դրանց հետ կապված լրացուցիչ աշխատանքները՝ պատվիրատուի հետ համաձայնեցված ձևով կատարելու և շինարարության նախահաշվային արժեքն ավելացնելու համար:

Կապալառուի կողմից իրականացված աշխատանքները պետք է ունենան օրենսդրությամբ սահմանված կերպով կազմված և հաստատված օբյեկտի նախագծանախահաշվային փաստաթղթեր, աշխատանքների կատարման նպատակով կնքված կապալի պայմանագիր), հեղինակային և տեխնիկական հսկողություն իրականացնող իրավասու մարմինների կողմից տրված կատարված աշխատանքների վերաբերյալ դրական եզրակացություններ, կատարված աշխատանքները նախագծանախահաշվային փաստաթղթերին և պայմանագրի դրույթներին համապատասխան կատարված լինելը հաստատող կապալառուի կողմից աշխատանքի արդյունքի հանձնումը և պատվիրատուի կողմից դրա ընդունումը հավաստող երկկողմանի հաստատված կատարողական ակտեր և շինարարական աշխատանքներին վերաբերող ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված այլ փաստաթղթեր:

Պատվիրատուն գործել է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պայմանագրի դրույթներին համապատասխան, իսկ Կապալառուի կողմից ներկայացված չափանշն անհիմն է, Պատվիրատուն նախօրոք տեղյակ չի եղել, չի ակնհայտացրել հարցական լրացուցիչ աշխատանքներ իրականացնելու համար, ինչը ըստ էության բողոքները չի հերքում ոչ հայցադիմումում, ոչ էլ վերաքննիչ բողոքում: Պատվիրատուի կողմից աշխատանքների մասին տեղյակ է եղել միայն այդ աշխատանքների ավարտից հետո:

Խնդրել է ամբողջությամբ մերժել վերաքննիչ բողոքը՝ թիվ ԵԿԴ/0003/02/14 քաղաքացիական գործով 07.11.2014 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Վերաքննիչ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեցող փաստերը

Վերաքննիչ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստական հանգամանքները.

1) «Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի որպես պատվիրատու, և «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության որպես կապալառու, միջև 01.10.2010 թվականին կնքվել է պետության կարիքների համար կապալային աշխատանքների կատարման պետական գնման թիվ ԱՇՁԲ-10/39-3 պայմանագիր, որի 1.1 կետի համաձայն կապալառուն պարտավորվում է պատվիրատուի հանձնարարությամբ կատարել «Թալինի արհեստագործական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ի հիմնանորոգման աշխատանքները, իսկ պատվիրատուն պարտավորվում է ընդունել աշխատանքի արդյունքը և վարձատրել դրա համար:

2) «Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի և «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության միջև 20.12.2010 թվականին կնքվել է 01.10.2010 թվականին կնքված թիվ ԱՇՁԲ-10/39-3 պետական գնման պայմանագրի թիվ 1 փոփոխությունը, որի 1.1 կետի համաձայն՝ 42.796.192 ՀՀ դրամ գումարի չափով կատարման ենթակա, սակայն չկատարված աշխատանքների ժամկետը սահմանել մինչև 2011 թվականի փետրվարի 10-ը:

3) «Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի և «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության միջև 20.12.2010 թվականին կնքվել է 01.10.2010 թվականին կնքված թիվ ԱՇՁԲ-10/39-3 պետական գնման պայմանագրի թիվ 2 փոփոխությունը, որի 1.1 կետի համաձայն՝ կապալառուի կողմից կատարման ենթակա լրացուցիչ աշխատանքի ծավալը սահմանել 26.299.890 ՀՀ դրամ ըստ կցվող ծավալաթերթ-նախահաշվի և հաստատել լրացուցիչ աշխատանքների վճարման ժամանակացույցը համաձայն հավելվածի:

1.2 կետի համաձայն սույն պայմանագրով նախատեսված աշխատանքների կատարման վերջնական ժամկետը սահմանվել է մինչև 2011 թվականի մայիսի 30-ը:

4) 05.09.2011 թվականին Եվրոմիության մոնիթորինգի խմբի ղեկավար Ռոջեր Վանթոուդին սարքավորումների գծով եքսպերտ Վիկտոր Չերիակի հետ համատեղ կազմակերպել են աշխատանքային այց «Թալինի արհեստագործական ուսումնարան» ՊՈԱԿ, որի ժամանակ իրականացված ուսումնասիրությունից պարզվել և արձանագրվել է հետևյալը. «Գիտության և կրթության նախարարության կողմից կնքվել է կապալի պայմանագիր «Տավրիդա» ՍՊԸ հետ: Կապալառուն ըստ պայմանագրի ներդրանելի մաս կազմող ծավալաբերի կատարել է քոլեջի շինվերանորոգման աշխատանքները բարվոք վիճակում, ինչպես նաև կատարել է հավելյալ աշխատանքներ, որը չի կնքվել գիտության և կրթության նախարարության կողմից: Առաջարկում եմ գիտության և կրթության նախարարությանը ուսումնասիրել կատարված աշխատանքների հավելյալ ծավալը, գտնել ֆինանսական միջոցներ և կատարել վճարում ըստ կատարված աշխատանքի»:

5) «Տավրիդա» ՍՊԸ 19.09.2011 թվականին դիմել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարին՝ խնդրելով տալ հանձնարարական՝ հավելյալ կատարված շինարարական աշխատանքների ուսումնասիրման և դրա դիմաց վճարում կատարելու համար:

6) «Տավրիդա» ՍՊԸ 26.12.2011 թվականին դիմել է ՀՀ վարչապետին՝ խնդրելով վերջինիս միջնորդությունը իր կողմից իրականացված լրացուցիչ շինարարական աշխատանքների ծավալը ուսումնասիրելու և ըստ փաստացի կատարված աշխատանքների վճարում կատարելու համար:

7) ՀՀ վարչապետի համապատասխան հանձնարարականի հիմքով ՀՀ քաղաքաշինության և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունների հետ համատեղ, ՀՀ ՔՆ «Քաղաքաշինական ՕԻԳ» ՊՀ տնօրենի 27.01.2012 թվականի թիվ 12-Ա հրամանով ստեղծվել է «Տավրիդա» ՍՊԸ-ի կողմից քոլեջում իրականացվող լրացուցիչ շինարարական աշխատանքների ուսումնասիրման հանձնաժողով, որի արդյունքում 01.02.2012 թվականին կազմվել և հանձնաժողովի անդամների կողմից ստորագրվել են «Տավրիդա» ՍՊԸ-ի կողմից լրացուցիչ շինարարական աշխատանքների կատարման վերաբերյալ արձանագրություն:

8) ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության աշխատակազմի ղեկավարի 20.02.2012 թվականի գրությամբ հայտնվել է, որ ՀՀ քաղաքաշինության և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունների կողմից համատեղ ստեղծված հանձնաժողովը տեղում ուսումնասիրել է «Արագածոտնի տարածաշրջանային պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ում «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության կատարած լրացուցիչ աշխատանքները և արձանագրել դրանց ծավալները: Բարձրացված հարցի կարգավորման ուղղությամբ հաջորդ քայլերին անցնելու համար անհրաժեշտ է «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության համաձայնությունն արձանագրված ծավալների նկատմամբ, իսկ անհամաձայնության դեպքում անհրաժեշտ է ներկայացնել համապատասխան փաստաթղթերով հիմնավորված նկատառումները:

9) «Տավրիդա» ՍՊԸ-ն ի պատասխան 20.02.2012 թվականի գրության 27.02.2012 թվականի թիվ 12/3 գրությամբ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության աշխատակազմի ղեկավարին հայտնել է, որ հանձնաժողովը քոլեջում իր կողմից կատարված լրացուցիչ աշխատանքների միայն մի մասն է արձանագրել՝ կից ներկայացնելով կատարված այն աշխատանքների ծավալը, որը դուրս է մնացել հանձնաժողովի ուսումնասիրությունից:

բացակայությունը: Այդ տեղեկությունները հաստատվում են գրավոր և իրեղեն ապացույցներով, փորձագետների եզրակացություններով, վկաների ցուցմունքներով, գործին մասնակցող անձանց ցուցմունքներով:

22 քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 54-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ գրավոր ապացույցներ են գործի համար նշանակություն ունեցող հանգամանքների մասին տեղեկություններ պարունակող ակտերը, պայմանագրերը, տեղեկանքները, գործարար թղթակցությունը, այլ փաստաթղթերը և նյութերը, այդ թվում՝ էլեկտրոնային կամ կապի այլ միջոցով կամ փաստաթղթերի իսկությունը հաստատելու հնարավորություն ընձեռող այլ եղանակով ստացված ապացույցները:

Վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում արձանագրել է, որ գործի քննության ընթացքում տրված բացատրությունները և ցուցմունքները, քաղաքացիական դատավարությունում որպես ինքնուրույն գրավոր ապացույցներ, թույլատրելի են: Նշված ապացույցները, սակայն, Վճռաբեկ դատարանի դիտարկման արժանահավատության գնահատման առումով ունեն որոշակի առանձնահատկություններ:

Վճռաբեկ դատարանը նշել է, որ ապացույցների շնորհիվ դատավարությունն ապացույցի հատկանիշ է, որը բնութագրում է ապացուցման անհրաժեշտ վկաների հանգամանքների հավաստիությունն ու հստակությունը: Արժանահավատության որոշումը, որը գործի լուծման համար նշանակություն ունեցող հանգամանքների վերաբերյալ, ժամկետի տեղեկություն է բովանդակում:

Ապացույցների վերաբերելիության ընդհանուր կանոնի համաձայն ներկայացված ապացույցներից դատարանն ընդունում և հետազոտում է միայն նրանք, որոնք հաստատում են գործի լուծման և հիմնավորված վճիռ կայացնելու համար նշանակություն ունեցող փաստերը:

Այս կանոնի հիմքում դրվում է ապացույցների բովանդակության և նրանցով հաստատվող փաստերի միջև եղած օբյեկտիվ կապերը:

Որոշել ապացույցի վերաբերելիությունը, նշանակում է պարզել, թե այն վերաբերում է գործի էությանը, հաստատում է ապացուցման առարկայի մեջ մտնող փաստի գոյությունը, թե ոչ:

Տվյալ դեպքում հայցվորը դիմելով Դատարան տգանձել է պատասխանողից բռնագանձել կատարված լրացուցիչ շինարարական աշխատանքների գումարը:

Պատասխանող կողմը չի վիճարկում և չի վիճարկել աշխատանքների կատարված լինելը և դրա գինը, սակայն գտնում է, որ դրանց դիմաց վճարելու պարտավորություն առկա չէ, քանի որ լրացուցիչ աշխատանքների կատարումն իր հետ համաձայնեցված չեն եղել, հայցվորը չի ծանուցել պատվիրատուին Պայմանագրի գնի ավելացման մասին, բոլոր այն դեպքերում, երբ կապալի պայմանագրով սահմանված է կայուն գին, այն չի կարող ավելացվել կամ պակասեցվել:

Դատարանը հայցը մերժելու հիմքում դրել է այն պատճառաբանությունը, որ.

«Կապալառուի կողմից լրացուցիչ (նախագծային փաստաթղթերում հաշվի չառնված) աշխատանքներ կատարելու և շինարարության նախահաշվային արժեքն ավելացնելու անհրաժեշտության դեպքում Կապալառուն պարտավոր է մինչ նշված աշխատանքների կատարումը Պատվիրատուին տեղեկացնել դրա վերաբերյալ և տասնօրյա ժամկետում

պատվիրատուից իր հաղորդման պատասխանը չստանալու դեպքում կապալառուն պարտավոր է դադարեցնել համապատասխան աշխատանքները:

Նշված պայմանների բացակայության դեպքում կապալառուն զրկվում է պատվիրատուից իր կատարած լրացուցիչ աշխատանքների վարձատրություն և դրանցից բխող վնասների հատուցում պահանջելու իրավունքից, բացառությամբ այն դեպքում, երբ լրացուցիչ աշխատանքների կատարման ...սույն դեպքում ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությանը, Քոլեջում լրացուցիչ շինարարական աշխատանքներ կատարելու մասին տեղեկացվել է միայն նշված աշխատանքները կատարելուց հետո: ... հայցվոր կողմը չի հիմնավորել այն հանգամանքը, որ իր կողմից կատարված լրացուցիչ աշխատանքների չկատարումը կհանգեցնե՞ր շինարարական օբյեկտի՝ տվյալ դեպքում Քոլեջի վնասմանը կամ փլուզմանը: ... Նշված իրավահիմքերը և փաստական հանգամանքները թույլ են տալիս դատարանին գալ այն եզրահանգման, որ տվյալ իրավահարաբերությունում Պատվիրատուն՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը չի կրում պարտավորություն Կապալառուի՝ «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության կողմից Քոլեջում կատարված լրացուցիչ աշխատանքների համար վճարման որևէ պարտավորություն:

Դատարանի եզրահանգման իրավաչափությունը և արդյունավետ բողոքաբերի փաստարկների հիմնավորվածությունը գնահատելու ամենամիակողմանի զեդրանիչ դատարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ՀՀ քաղաքացիության օրենսգրքի 707-րդ հոդվածի 1-4-րդ մասերի համաձայն՝ կապալի պայմանագրում նշված կատարման ենթակա աշխատանքի գինը կամ այն որոշելու եղանակները: Պայմանագրում նման ցուցումների բացակայության դեպքում գինը որոշվում է սույն օրենսգրքի 440 հոդվածի 3-րդ կետին համապատասխան:

2. Աշխատանքի գինը կարող է որոշվել նախահաշիվ կազմելու միջոցով:

Այն դեպքում, երբ աշխատանքը կատարվում է կապալառուի կազմած նախահաշվին համապատասխան, նախահաշիվն ուժի մեջ մտնում և պայմանագրի մաս է դառնում պատվիրատուի կողմից հաստատվելու պահից:

3. Աշխատանքի գինը (նախահաշիվը) կարող է լինել մոտավոր կամ կայուն: Կապալի պայմանագրում այլ ցուցումներ չլինելու դեպքում աշխատանքի գինը համարվում է կայուն:

4. Էթե առաջացել է լրացուցիչ աշխատանք կատարելու անհրաժեշտություն, որի պատճառով էապես ավելացել է աշխատանքի համար սահմանված մոտավոր գինը, կապալառուն պարտավոր է այդ մասին ժամանակին զգուշացնել պատվիրատուին: Պատվիրատուն, որը համաձայն չէ կապալի պայմանագրում նշված գնի ավելացման հետ, իրավունք ունի հրաժարվել պայմանագրից: Այդ դեպքում կապալառուն կարող է պատվիրատուից պահանջել վճարելու աշխատանքի կատարած մասի գինը:

Կապալառուն, որը պատվիրատուին ժամանակին չի նախազգուշացրել պայմանագրում նշված գինն ավելացնելու անհրաժեշտության մասին, պարտավոր է կատարել պայմանագիրը՝ պահպանելով պայմանագրով որոշված գնով վարձատրություն ստանալու իրավունքը:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 741-րդ հոդվածի համաձայն՝ Կապալառուն պարտավոր է շինարարությունը և դրա հետ կապված աշխատանքներն իրականացնել աշխատանքի ծավալը, բովանդակությունն ու դրան ներկայացվող այլ պահանջները

սահմանող նախագծային փաստաթղթերին և աշխատանքի գինը որոշող նախահաշվին համապատասխան:

Շինարարական կապալի պայմանագրում այլ ցուցումների բացակայության դեպքում ենթադրվում է, որ կապալառուն պարտավոր է կատարել նախագծային փաստաթղթերում և նախահաշվում նշված բոլոր աշխատանքները:

2. Շինարարական կապալի պայմանագրով պետք է սահմանված լինեն նախագծային փաստաթղթերի կազմը և բովանդակությունը, ինչպես նաև նշված նախատեսված լինի, թե կողմերից որը ու ինչ ժամկետում պետք է ներկայացնի համապատասխան փաստաթղթերը:

3. Կապալառուն, շինարարության ընթացքում հայտնաբերելով նախագծային փաստաթղթերում հաշվի չառնված աշխատանքներ և նշված կապված լրացուցիչ աշխատանքներ կատարելու և շինարարության նախահաշվային անհրաժեշտություն անհրաժեշտություն, պարտավոր է այդ մասին հաղորդել պատվիրատուին:

Տասնօրյա ժամկետում պատվիրատուից իր հաղորդման պատասխանը՝ չստանալու դեպքում կապալառուն պարտավոր է դադարեցնել համապատասխան աշխատանքները՝ պարապուրդից առաջացած վնասները հաշվարկելով պատվիրատուի հաշվին, եթե դրա համար այլ ժամկետ սահմանված չէ շինարարական կապալի պայմանագրով: Պատվիրատուն ազատվում է այդ վնասները հատուցելու պարտականությունից, եթե ապացուցում է լրացուցիչ աշխատանքներ կատարելու անհրաժեշտության բացակայությունը:

4. Սույն հոդվածի 3-րդ կետում սահմանված պարտականությունները չկատարած կապալառուն զրկվում է պատվիրատուից իր կատարած լրացուցիչ աշխատանքների վարձատրություն և դրանցից բխող վնասների հատուցում պահանջելու իրավունքից, եթե չի ապացուցում, որ անհապաղ գործողությունների անհրաժեշտությունը բխել է պատվիրատուի շահերից, մասնավորապես, պայմանավորված է եղել այն պարագայով, որ աշխատանքը դադարեցնելը կարող էր հանգեցնել շինարարական օբյեկտի վնասման կամ փլուզման:

Վերաքննիչ դատարանը գտնում է, որ վերը նշված հոդվածների վերլուծությունը թույլ է տալիս արձանագրելու, որ «լրացուցիչ աշխատանք կատարելու անհրաժեշտություն» եզրույթը վերաբերում է պայմանագրի առարկային, այսինքն՝ այն պետք է դիտարկել կապալի պայմանագրում նշված, կատարման ենթակա աշխատանքներն իրականացնելու ժամանակ ծագած լրացուցիչ աշխատանքների կատարելու անհրաժեշտության առաջացման համատեքստում, այլ կերպ ասած օրինակ, եթե կապալի պայմանագրի շրջանակներում կատարվող աշխատանքների ժամանակ անհրաժեշտություն է առաջացել կատարել այնպիսի աշխատանք, որպիսիք նախագծային և նախահաշիվային փաստաթղթերում հաշվի չեն առնվել սակայն իրենց բնույթով անհրաժեշտ են:

Մինչդեռ տվյալ դեպքում խոսքը վերաբերում է պայմանագրի առարկայից դուրս՝ նոր՝ լրացուցիչ շինարարական աշխատանքներ կատարելու հանձնարարությանը, որի պայմաններում խոսք չի կարող լինել *Պայմանագրի գնի ավելացման մասին և այդ առումով հայցվորի կողմից պատասխանողին ծանուցելու պարտականության մասին:*

Վերաքննիչ դատարանն արձանագրում է, որ գործի քննությամբ անհրաժեշտ էր պարզել, թե արդյոք Ընկերության կողմից հայցվող գումարը վերաբերում է կողմերի միջև միջև 01.10.2010 թվականին կնքված պետության կարիքների համար կապալային աշխատանքների կատարման պետական գնման թիվ ԱՇՁԲ-10/39-3 պայմանագրի, 20.12.2010 թվականին

կնքված 01.10.2010 թվականին կնքված թիվ ԱՇԶԲ-10/39-3 պետական գնման պայմանագրի թիվ 2 փոփոխության առարկային, մասնավորապես արդյոք հայցվորի կողմից վկայակոչված լրացուցիչ շինարարական աշխատանքները կատարվել են պայմանագրի առարկայի շրջանակներում, թե դրանից դուրս՝ լրացուցիչ շինարարական աշխատանքներ կատարելու վերաբերյալ հանձնարարության շրջանակներում: Մինչդեռ Դատարանը վերոգրյալ հարցերը չի պարզել և այս առումով պատշաճ քննություն չի իրականացրել:

Վերաքննիչ դատարանի սույն դիրքորոշումը պայմանավորված է նրանով, որ տվյալ դեպքում Դատարանն անտեսել և գնահատման չի արժանացրել սույն գործի լուծման առումով առանցքային և էական նշանակություն ունեցող այն փաստը, որ 27.07.2011 թվականին կազմվել և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության աշխատակազմի ղեկավար՝ Ս.Ղազարյանի կողմից հաստատվել է ավարտված շինարարական օբյեկտը շահագործման ընդունող ակտը, որով սահմանվել է, որ «Թալինի արհեստագործարարական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ը պատրաստ է շահագործման:

Այսինքն՝ Հայցվորը տվյալ դեպքում որպես կապալառու կասկած չի արթնցրել 01.10.2010 թվականին կնքված թիվ ԱՇԶԲ-10/39-3 պայմանագրով նախատեսված «Թալինի արհեստագործարարական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ի հիմնանորոգման աշխատանքները, իսկ պատվիրատուն ընդունել է աշխատանքի արդյունքը և վարձատրել հարկադրաբար, որից ուղղակիորեն պետք է փաստել, որ հայցվող գումարը, պայմանագրի առարկային չի վերաբերում, քանի որ 01.10.2010 թվականին կնքված պետության կարիքների համար կապալային աշխատանքների կատարման պետական գնման թիվ ԱՇԶԲ-10/39-3 պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունները տվյալ դեպքում դադարել են կատարմամբ:

Ավելին, Դատարանը փաստել է, որ լրացուցիչ աշխատանքներն ընդգրկել են սահմանային պարսպի կառուցումը, նկուղային հարկի վերանորոգման աշխատանքները, շենքի ֆասադի, պահակատան և պահեստային մասի վերանորոգման աշխատանքները, սակայն միաժամանակ անտեսել է, որ նշված աշխատանքները կապալի պայմանագրի առարկայի մեջ չեն մտել, մասնավորապես նախագծման և նահափառաշինական փաստաթղթերում ընդգրկված չեն եղել, հետևաբար դրանք չէին կարող գնահատվել, որպես լրացուցիչ աշխատանք կատարելու անհրաժեշտություն, համապատասխանաբար նաև պայմանագրի գնի ավելացում:

Ավելին՝ այս առումով հայցվորի կողմից Դատարանին են ներկայացվել մի շարք գրավոր ապացույցներ, այդ թվում՝ 05.09.2011 թվականին Եվրոմիության մոնիթորինգի խմբի ղեկավար Ռոջեռ Վանթոուդին սարքավորումների գծով էքսպերտ Վիկտոր Չերիակի հետ համատեղ իրականացված ուսումնասիրության արձանագրությունը, «Տավրիդա» ՍՊԸ-ն 19.09.2011 թվականի դիմումը՝ ուղղված ՀՀ կրթության և գիտության նախարարին, «Տավրիդա» ՍՊԸ 26.12.2011 թվականի դիմումը՝ ուղղված ՀՀ վարչապետին, ՀՀ վարչապետի համապատասխան հանձնարարականի հիմքով ՀՀ քաղաքաշինության և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունների հետ համատեղ, ՀՀ ՔՆ «Քաղաքաշինական ՕԻԳ» ՊՀ տնօրենի 27.01.2012 թվականի թիվ 12-Ա հրամանով ստեղծված՝ «Տավրիդա» ՍՊԸ-ի կողմից քուլեջում իրականացվող լրացուցիչ շինարարական աշխատանքների ուսումնասիրման հանձնաժողովի կողմից 01.02.2012 թվականին կազմված և հանձնաժողովի անդամների

կողմից ստորագրված «Տավրիդա» ՍՊԸ-ի կողմից լրացուցիչ շինարարական աշխատանքների կատարման վերաբերյալ արձանագրությունը, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության աշխատակազմի ղեկավարի 20.02.2012 թվականի գրությունը, «Տավրիդա» ՍՊԸ-ն, «Սեյսմանվտանգություն» ՍՊԸ-ի կողմից կազմված թվով 2 նախահաշիվները, ըստ որոնց պատասխանողն արձանագրել է կատարված որոշակի աշխատանքներ, իսկ այնուհետև այդպիսիք ընդունել են «Տավրիդա» ՍՊԸ-ի կողմից ավարտին հասցնելու պահից:

Ավելին՝ Քոլեջի հիմնանորոգման աշխատանքները ֆինանսավորվել են Եվրոմիության մոնիթորինգի կողմից, որպիսի փաստական հանգամանքը դատաքննության ընթացքում չի վիճարկվել դատավարության մասնակիցների կողմից: Վերջիններիս կողմից չի վիճարկվել նաև այն հանգամանքը, որ վիճարկվող լրացուցիչ շինարարական աշխատանքների համար Եվրոմիության մոնիթորինգի կողմից տրամադրած դրամական միջոցներն արդեն իսկ այդ նպատակի համար փոխանցված են ՀՀ պետական բյուջե:

Վերաքննիչ դատարանն անհրաժեշտ է համարում նաև նշել, որ կողմերը չեն վիճարկել այն փաստը, որ «Տավրիդա» ՍՊԸ-ի կողմից կատարված աշխատանքները բավականին մեծածավալ են, որպիսի պայմաններում Դատարանը պետք է գնահատման արժանացներ վերջինիս այն պնդումը, որ «Պատասխանողն այդ աշխատանքները ինչպես կատարման, այնպես էլ դրանց ծավալների ու կատարողի մասին» ժողովածուից է եղել իսկ արձանագրությունները տվյալ դեպքում հանդիսանում են կողմերի միջև համաձայնություն հայցվորի կողմից փաստացի կատարված աշխատանքներն ընդունելու վերաբերյալ:»

Ավելին՝ Վերաքննիչ դատարանն արձանագրում է, որ անհրաժեշտ է նաև որևէ իրավական գնահատական չտալով ներկայացված ապացույցները Դատարանը վճռի պատճառաբանական մասում հանիրավի արձանագրել է, թե հայցվորն իր պահանջը հիմնավորող որևէ ապացույց չի ներկայացրել:

Վերոգրյալ պատճառաբանությունների լույսի ներքո Վերաքննիչ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է վերաքննիչ բողոքի հիմքը՝ կապված ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման հետ, քանի որ Դատարանը գործում եղած ոչ բոլոր ապացույցներն է գնահատել բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ, որպիսի խախտումն արդեն իսկ ենթադրում է գործի նոր քննության անհրաժեշտություն, հետևաբար Վերաքննիչ դատարանը գտնում է, որ դատական ակտը պետք է բեկանել և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ ամբողջ ծավալով նոր քննության, որի ընթացքում անհրաժեշտ էր պարզել, թե արդյոք հայցվորի կողմից վկայակոչված լրացուցիչ շինարարական աշխատանքները կատարվել են պայմանագրի առարկայի շրջանակներում, թե դրանից դուրս՝ լրացուցիչ շինարարական աշխատանքներ կատարելու վերաբերյալ հանձնարարության շրջանակներում:

Միաժամանակ ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 73-րդ հոդվածի կանոնակարգումներով, Վերաքննիչ դատարանը գտնում է, որ դատական ծախսերի բաշխման հարցին՝ այդ թվում Վերաքննիչ դատարանի 11.02.2015 թվականի որոշմամբ հետաձգված պետական տուրքի հարցին, պետք է անդրադառնալ գործի նոր քննության արդյունքում կայացվելիք դատական ակտով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 220-րդ և 221-րդ հոդվածների պահանջներով՝ Վերաքննիչ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վերաքննիչ բողոքը բավարարել: Բեկանել Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի 07.11.2014 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:
2. Դատական ծախսերի բաշխման հարցին անդրադառնալ գործի նոր քննության արդյունքում կայացվելիք դատական ակտով
3. Որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից մեկ ամիս հետո և նույն ժամկետում կարող է բողոքարկվել ՀՀ վճռաբեկ դատարան:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ ԴԱՏԱՎՈՐ՝

Կ. ՀԱՎՈՐՅԱՆ

ԴԱՏԱՎՈՐ
Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԴԱՏԱՎՈՐ՝

Տ. ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտել «
Նախագահող դատավոր՝

» ----- 2015 թվականին
Կ. ՀԱՎՈՐՅԱՆ